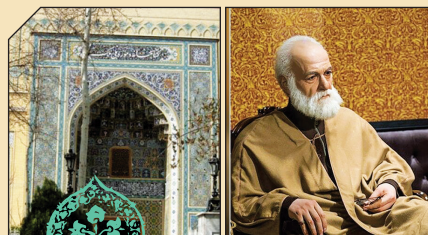


«آیت الله سید محمد تقی حکیم»

### واقف میراث گر انقدر نسخ سنگی

آیت الله سید محمد تقی حکیم نسبش به امام هفتم علیه السلام می‌رسد و زادگاهش شهر شوشتر در خوزستان است و کتابخانه‌ای را که در اصل خانه او در نیاوران بوده، سال ۱۳۷۹ وقف بارگاه منور امام رضا علیه السلام کرده است. عالمی که این حجم کتاب در خانه‌اش داشته، ۲۰ جلد کتاب در زمینه‌های مختلف و ۸۰ مقاله نوشته، نسخه خطی جمع‌آوری کرده و در نهایت همه این هزاران جلد کتاب را به ساحت مقدس امام رضا علیه السلام وقف کرده، واضح است بسیار علاقه‌مند به کتاب بوده که از پس سال‌ها، حاصل زحماتش به عنوان میراثی گرانبه‌ای برای این کشور به یادگار مانده به طوری که نه تنها تهرانی‌ها و ایرانی‌ها بلکه گردشگران خارجی هم می‌توانند ببینند و این گنجینه منحصر به فرد را ببینند و لذت ببرند. کتابخانه، خانه‌ای قدیمی بوده که با توجه به علاقه آیت الله به گسترش آن، سال ۱۳۸۸ در سالروز میلاد امام حسین علیه السلام کلنگ ساختمان جدیدش زده شده و ساختمان فعلی در شش طبقه و زیربنای هزار و ۸۰۰ مترمربع با سالن‌های مختلف بنا می‌شود و در وقف نامه شش طبقه به عنوان کتابخانه معرفی شده‌اند. این کتابخانه بیشتر از ۸۱ هزار عضو دارد که بیشتر هم‌نخبگان از آن استفاده می‌کنند. نسخه‌های خطی در جهان مورد توجه‌اند و اگر کتابخانه‌ای نسخه خطی داشته باشد یعنی گنجینه بی‌نظیری است. در باره نسخه‌های خطی کتابخانه آیت الله حکیم، ۱۸۵ نسخه خطی و ۳۸۸ نسخه چاپ سنگی در کتابخانه وجود دارد که برخی از نسخه‌های خطی این موقوفه در ایران بی‌نظیر است، مانند «خاتمه فائق البیان» که فقط دو نمونه از آن در جهان موجود است، یکی در موزه لوور پاریس و دیگری در کتابخانه آیت الله حکیم یا نسخه خطی منحصر به فرد «جامع الانوار فی عیون الاخبار الرضا علیه السلام» که از جد او سید نعمت الله جزایری به جا مانده است. همسر آیت الله مرحوم حاجیه خانم «مرضیه حکیم» در بنای کتابخانه نقش بسیار پررنگی داشته و واقف اصلی کتابخانه همسر ایشان است.



«حاج حسین آقاملک»

### حافظ نسخ خطی؛ واقف فرهنگ و علم

حاج حسین آقاملک، با اهدا و وقف املاک و اشیاء نفیس به ویژه کتابخانه‌ای پر بار برای مردم ایران، نام خود را برای همیشه در تاریخ ایران و حتی جهان اسلام جاودانه کرد. شاید بتوان از حیث مالی واقفان دیگری همچون «رب الرشیدی» وزیر ایلخانی و نیز «ایرج افشار» را هم ردیف با حسین آقاملک دانست اما هیچ یک از واقفان ایرانی نتوانستند از حیث فرهنگی وقفی به ارزشمندی تنها «کتابخانه و موزه ملی ملک» به یادگار بگذارند. از حاج حسین آقاملک به جز دو باغ ملی و وکیل آباد در مشهد، وقف‌های بی‌شماری در خراسان و دیگر نقاط ایران بر جای مانده است که بیشتر آن‌ها وقف فرهنگی است و همین ویژگی نیز موقوفات حاج حسین ملک علاوه بر گستردگی آن، خاص کرده است. او جزو نادرترین واقفان ایران است که همه هم و غم و ثروت خود را صرف ساخت کتابخانه و مدرسه کرد و با تاسیس بیمارستان، درمانگاه، رخت‌شوی خانه و شیرخوارگاه به اصلاح وضعیت بهداشتی و درمانی مردم در روزگاری که اغلب خانه‌ها آب و گرمابه نداشت، پرداخت. ساخت نخستین موزه خصوصی ایران، یکی دیگر از کارهای ماندگار اوست که با هدف حفظ کتاب‌های خطی ارزشمند صورت گرفته است تا این میراث مکتوب را از گزند تاراج و حراج در کشورهای خارجی حفظ کند. باغ صباي تهران، قصر ملک شهر ری، باغ وسیع وکیل آباد و باغ ملی مشهد، زمین‌های اهداشده به فرهنگیان مشهد، بیمارستان‌های چناران و تربت جام (و موقوفات آن دو) تنها بخشی از موقوفات حاج حسین آقاملک است. او علاوه بر کتاب‌های خطی با جمع‌آوری سکه‌هایی از زمان سلوکیه تا قاجار، تابلوهای نقاشی نفیس، عتیقه‌جات، تمبرهای بی‌نظیر و اهدای آن به موزه، گنجینه‌ای کم‌نظیر از تاریخ ایران را پیش از آن که به کلکسیون‌های خارج از کشور برده شوند، در خاک ایران ماندگار کرد. حاج حسین آقاملک با وقف املاک فراوانش به ویژه در خراسان، شخصیتی افسانه‌ای از خود به جا گذاشت. مرحوم حاج حسین ملک از بزرگترین واقفین کشور است و در تهران و خراسان بالغ بر ۶۱ روستا و مزرعه و مستغلات به انضمام موزه و کتابخانه‌اش را با تمامی نسخ نفیس خطی و چاپی آن را طی هشت فقره وقف نامه در فاصله سنوات ۱۳۱۶ تا ۱۳۴۲ شمسی تنظیم و تولیت همه رقبات را به آستان قدس رضوی محول نموده است که پس از انقلاب اسلامی با موافقت تولیت فقید آستان قدس رضوی به دلایل پراکندگی و گستردگی رقبات و همچنین به منظور اداره بهتر، حفظ و احیای رقبات، سازمان موقوفات ملک ایجاد گردیده است.